BIULETYN
INSTYTUTU NAUKOWEGO RZEMIEŚLNICZEGO
IMIENIA PIERWSZEGO MARSZAŁKA POLSKI
JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

Nr. 6 (Rok II) WARSZAWA Czerwiec 1937

RZEMIOSŁO KRAWIECKIE W NIEMCZECH*)

Żyjemy w czasach, które stworzyły nową hierarchję wartości społecznych. Podstawą oceny wartości człowieka nie są już przywileje urodzenia, stanu lub nabytych pieniędzy, ale jego charakter i wydajność pracy.

Każdy człowiek winien zajmować w życiu gospodarczym takie miejsce, które dawałoby mu środki do jaknajwiększego rozwoju jego sił umysłowych i fizycznych, i zapewniało przez to największą korzyść społeczeństwu.

Z tego punktu widzenia wszystkie poszczególne zawody są zasadniczo **równowartościowe,** a pracownicy każdego zawodu mają obowiązek wkładu wszystkich sił i kształtowania własnej osobowości z pożytkiem dla swego zawodu.

Czy w rzemiośle krawieckiem można znaleźć zadowolenie moralne i materjalne, czy opłaca się ten wkład sił i czy możliwe jest wypełnienie powyżej omawianych zadań i celów?

Aby odpowiedzieć na powyższe pytania, należy uprzytomnić sobie, iż ubranie jest nietylko pokrowcem, chroniącym nasze ciało. Każdy człowiek dąży do piękna, a ubranie, jako rzecz najbliższa, nierozłączna, bezpośrednio z nim zespolona, znajduje się na pierwszym miejscu w kolejności potrzeb estetycznych, domagających się zaspokojenia.

Praca nad wykonaniem pięknego ubioru jest przeto zadaniem o charakterze artystycznym. Wypełnienie tego trudnego zadania udaje się tylko rękom mistrza, kierowanym przez myśl twórczą. Jeżeli nasze czasy ukuły słowo „piękno pracy", to czyż jest praca piękniejsza od tej, której poświęca się krawiec, twórca pięknych form, a przez to **współtwórca kultury materjalnej danego społeczeństwa?**

Rzemiosło krawieckie musi znaleźć się we właściwych rękach, aby odpowiedzieć zaszczytnej roli do jakiej jest powołane. Zawód ten zasługuje na głęboki szacunek i wymaga szacunku dla swej pracy.

Jest rzeczą wielkiej wagi, aby zapewnić rzemiosłu krawieckiemu dopływ młodych sił, któreby miały, oprócz zdolności i zapału do pracy, głębokie zrozumienie zadań kulturalnych tego rzemiosła.

Do pracy w krawiectwie potrzebne jest zdrowie, dobry wzrok, zdolności rysunkowe, poczucie piękna i barw, do samodzielnego wykonywania zawodu ponadto konieczne jest wszechstronne przygotowanie zawodowe i zdolności kupieckie.

Najważniejszym etapem wykształcenia zawodowego jest okres nauki u mistrza. Dlatego też wybór mistrza stanowi moment decydujący o całej przyszłości.

Uczeń powinien być wtajemniczony we wszystkie czynności właściwe danemu rzemiosłu. Może on dojść do opanowania wszelkich wiadomości zawodowych tylko w pracowni postawionej na poziomie pierwszorzędnym. Młody człowiek wtedy stanie się dobrym pracownikiem, gdy w czasie nauki widzi **dobrą robotę** i współpracuje przy jej wykonaniu, gdy zdobędzie przeświadczenie o godności zawodu i jego misji kulturalnej. Obok nauki pobieranej u mistrza, do osiągnięcia wykształcenia zawodowego niezbędną jest nauka w szkole dokształcającej zawodowej. W szkole uczeń uzupełnia wiadomości praktyczne, rozszerza je i pogłębia; otrzymuje tu wskazówki, niezbędne do przyszłej pracy samodzielnej w zakresie kroju, mody i handlu.

Po upływie okresu nauki następuje okres praktyki czeladniczej, który jest dla krawca dalszym ciągiem nauki. Dlatego pod żadnym pozorem nie należy usamodzielniać się zbyt wcześnie. Młody krawiec powinien pracować w różnych zakładach i podróżować, lata wędrówki przyczyniają się bowiem najwięcej do rozszerzenia wiadomości zawodowych, poznania ludzi i metod pracy. Najlepsi krawcy dochodzili do sławy dzięki pracy w obcych krajach, a zwłaszcza w centrach mody — Wiedniu, Paryżu, Londynie.

W krawiectwie damskim istnieje niepożądany i szkodliwy zwyczaj zbyt szybkiego usamodzielniania się. Rodzice powinniby w miarę możności nie dopuszczać do tego i kierować młode czeladniczki po ukończeniu nauki rzemiosła do szkół przemysłu artystycznego lub na praktykę do większych pracowni krawieckich wykonujących suknie na miarę.

---

*) Według artykułu dr. Waltera Menningena „Das Schneiderhandwerk" w poradniku „Was soll ich werden? 130 Berufe des Handwerks".

Dopiero po zdaniu egzaminu mistrzowskiego jest czas myśleć o usamodzielnieniu się. Wtedy dopiero jest też czas na pewną specjalizację.

Nie wcześniej niż po dokładnym nauczeniu się rzemiosła krawiec może uświadomić sobie, jaki rodzaj czynności zawodowych najlepiej odpowiada jego zamiłowaniu i zdolnościom.

W krawiectwie istnieje możliwość albo usamodzielnienia się przez założenie własnej pracowni albo — otrzymania w większym zakładzie krawieckim stanowiska krojczego. Powodzenie w pracy samodzielnej osiągnąć może tylko dzielny rzemieślnik-artysta.

Myli się ten, kto szuka przyczyny swego niepowodzenia w upadku rzemiosła. Zawód krawiecki daje możność pracy i dobrej egzystencji tym, którzy miłują go i są w nim prawdziwymi **mistrzami.**

H. J.

NADZWYCZAJNE POSIEDZENIE KURATORIUM

Dnia 2 czerwca r. b. o godz. 10-ej m. 30 w siedzibie Instytutu odbyło się piąte posiedzenie Kuratorium Instytutu, pod przewodnictwem Prezesa Kuratorium Posła Antoniego Snopczyńskiego.

Na posiedzeniu tym był obecny przedstawiciel Ministerstwa Przemysłu i Handlu Referent Tomasz Piskorski.

Prezes Zarządu płk. Bolesław Sikorski przedstawił dotychczasowe negatywne wyniki starań o poparcie finansowe ze strony władz rządowych i samorządowych dla Instytutu oraz szczególne trudności finansowe, jakie powstały z powodu rozbicia się pertraktacyj z Ministerstwem Opieki Społecznej o zamianę placu przy ul. Wawelskiej. Pomimo zarządzonej w myśl uchwały Kuratorium z d. 11 kwietnia r. b. częściowej likwidacji prac Instytutu i redukcji personelu, preliminowane wydatki na okres do 1 kwietnia 1938 r. wyniosą 112.250 zł.; w sumie tej mieści się niedobór za II i III kwartał r. b. w wysokości 82.250 zł. powstały w dużej mierze ze zobowiązań b. Muzeum Rzemiosł i Sztuki Stosowanej.

Nie wyrzekając się nadziei na pozytywny wynik starań o otrzymanie stałej dotacji na rzecz Instytutu ze strony Ministerstwa Przemysłu i Handlu oraz Ministerstwa W. R. i O. P. w następnym roku budżetowym (1938/39), Zarząd Instytutu zmuszony jest szukać wyjątkowych dróg, celem pozyskania środków na pokrycie swych zobowiązań oraz na niezbędne wydatki na przetrwanie do nowego roku budżetowego.

Z uwagi na to, że Instytut służyć ma i służyć będzie sprawom podniesienia oświaty zawodowej, a zakres jego prac ściśle jest związany z programem prac oświatowo-zawodowych Samorządu Gospodarczego Rzemiosła, słusznym by się wydawało korzystanie Instytutu z opłat, wpływających do Izb Rzemieślniczych z tytułu przeprowadzanych przez nie prac zleconych w zakresie egzaminów czeladniczych, mistrzowskich, kwalifikacyjnych i stwierdzenia praw nabytych.

Niewielkie dopłaty do taks obowiązujących nie obciążyły by zbytnio rzemieślników, pozwoliłyby natomiast Instytutowi ustalić w najskromniejszych granicach jego podstawy finansowe.

Gdyby przykładowo za podstawę dopłaty do obowiązujących taks czeladniczych wziąć 10% a do pozostałych taks po 20%, to ogólna roczna suma wpływów wynosiłaby 130.713 zł. W obliczeniu tym przyjęte zostało, że Izby, na terenie których istnieją Instytuty lokalne, przekazywać będą tylko 50% wpływów z powyższych dopłat.

W obliczu wyjątkowej sytuacji finansowej, w jakiej znalazła się instytucja, poświęcona najżywotniejszym sprawom rzemiosła i uzupełniająca działalność Samorządu Gospodarczego Rzemiosła, Zarząd Instytutu widzi jedyne rozwiązanie trudności finansowych w powołaniu do świadczenia na rzecz Instytutu ogółu rzemieślników, korzystających lub mogących korzystać z jego prac.

Prezes Kuratorium otworzył nad sprawą podstaw finansowych Instytutu dyskusję, w której wzięli udział pp. Axentowicz, Łyszczak, Budzanowski, Aniołowicz, Lewandowski, Kurowski, Zakrzewski, Łopieński, Szmalenberg i inni.

Prezes Wł. Zakrzewski wyraził przekonanie, że Izby Rzemieślnicze, w obliczu krytycznej sytuacji finansowej Instytutu przyjdą z bezpośrednią pomocą doraźną i zadeklarował w imieniu Izby Rzemieślniczej w Poznaniu gotowość przyznania Instytutowi dotacji.

Prezes Izby Rzemieślniczej w Katowicach Piotr Łyszczak podkreślił, że w sprawie dopłat do taks egzaminacyjnych należałoby wyjednać odpowiednie zarządzenie Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Przedstawiciel Izby Rzemieślniczej w Łodzi p. Wiceprezes Lewandowski oraz p. Dyrektor Kurowski uzasadniali konieczność rozszerzenia w przyszłości projektowanych dopłat do taks egzaminacyjnych w tym kierunku, aby cały wpływ z egzaminów przeprowadzanych przez Izby szedł na oświatę zawodową i cele naukowo-badawcze.

P. Feliks Aniołowicz, Radca Izby Rzemieślniczej w Warszawie, uzasadniał celowość zwiększenia taksy za egzaminy kwalifikacyjne od kandydatów, ubiegających się o kartę rzemieślniczą w drodze dyspensy.

Po wyjaśnieniach Prezesa Zarządu Kuratorium powzięło następujące uchwały:

Kuratorium zwraca się do Rady Związku Izb Rzemieślniczych o spowodowanie udziału rzemiosła w utrzymaniu Instytutu Naukowego Rzemieślniczego Imienia Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego przez uchwalenie konieczności specjalnych dopłat do obowiązujących taks egzaminacyjnych, (kwalifikacyjnych, mistrzowskich, czeladniczych i t. p.) na rzecz Instytutu Naukowego Rzemieślniczego.

Kuratorium prosi jednocześnie Radę Związku Izb o zwrócenie się do Ministerstwa Przemysłu i Handlu o zezwolenie na wprowadzenie wyżej wymienionych dopłat

oraz

Kuratorium uchwala wyłonić delegację w osobach Prezesa Kuratorium Posła Antoniego Snopczyńskiego, Prezesa Zarządu Płk. Bolesława Sikorskiego, Wiceprezesa Zarządu Feliksa Łopieńskiego, Zastępcy Sekretarza Kuratorium Edmunda Bernatowicza i Członków Kuratorium Piotra Łyszczaka oraz Władysława Zakrzewskiego do p. Premiera Generała F. Sławoj - Składkowskiego, p. Ministra P. i H. A. Romana, p. Ministra W. R. i O. P. prof. W. Świętosławskiego i p. Ministra O. S. W. Zyndram Kościałkowskiego w celu przedstawienia położenia Instytutu i omówienia możliwości utrzymania tej niezbędnej placówki wiedzy rzemieślniczej.

WYKAZ KSIĄŻEK I CZASOPISM ZAWODOWYCH

CIESIELSTWO

B. Gustawicz i M. Sroczyński. **Cieśla.** Praktyczne wiadomości dla pracowników zawodu ciesielskiego z 201 ryc. Str. 160. Cena 60 gr. (Wyczerpane).

A. Bałabuszyński. **Ogólne wiadomości budowlane.** Str. 276. Rys. 267.

Inż. D. Krzyczkowski. **Budownictwo.** Wykład popularny zasad konstrukcji budowlanych. Str. 418. 1629 r. (w Bibljotece Instytutu).

Inż. K. Stieber. **Technologia drewna.** Str. 209. 81 ilustr. i 3 tabl. 1922 r. Cena 4 zł. 50 gr.

Inż. S. Zientarski. **Technologia drewna.** Str. 226. Cena 2 zł. 40 gr.

Fr. Kuśnierski. **Materjałoznawstwo rzemiosł drzewnych.** Cz. I. Str. 32. Drewna, bale, okleiny, materjały strugane. Warszawa 1934 r. Cena 1 zł. (w Bibljotece Instytutu).

A. Szwarc. **Techniczne własności drzewa.** Str. 91. Cena 4 zł. (w Bibliotece Instytutu).

E. Herzbeg. **Zarys technologii drewna.** St. 239. Kraków. (w Bibliotece Instytutu).

A. Obrębski. **Wiadomości o drewnie jako o surowcu.** Str. 60. 1928 r. Cena 1 zł. 20 gr.

Z. Przewalski. **Najnowszy sposób konserwacji drzewa** (metodą Kobra). Str. 38. 1927 r. Cena 3 zł.

Inż. A. Szwarc. **Mechaniczna obróbka i konserwacja drewna.** Str. 180. 1923 r. Cena 3 zł. 30 gr.

Inż. F. Banasiewicz. **Metoda mikroskopowego rozpoznawania drewna.** Str. 8. 1928 r. Cena 1 zł. 20 gr.

M. Padechowicz. **Drewno w przemyśle.** Cz. I. Str. 92., Cz. II., Kraków 1929 r.

Fr. Kuśnierski. **Drewna wyborowe i wpływ ich własności na konstrukcje.** Str. 32. 1925 r. (w Bibliotece Instytutu).

Inż. M. Jezienicki. **Praktyczne tablice do kubikowania drzewa okrągłego.** Str. 70. 1921 r. Cena 10 zł.

H. Korman. **Tablice kubiczne na drzewo okrągłe, rżnięte i ciosane.** Str. 222. 1927 r. Cena 6 zł.

T. Weiss. **Tablice metryczne do obliczania drzewa okrągłego i tartego.** Str. 330. 1922 r. Cena 2 zł.

W. Kohlmann. **Tablice kubiczne do obliczania drzewa okrągłego i ciosanego.** 1928 r. Cena 8 zł. 30 gr. (w Bibljotece Instytutu).

Tablice do obliczania miąższości drzewa okrągłego. Cena 4 zł. 80 gr.

Ilustrowane słownictwo narzędziowe. Gr. II. Narzędzia do obróbki drzewa. Str. 72. Wyd. Centr. Zakł. Zaop. Saper. Warszawa 1927 r. (w Bibljotece Instytutu).

Inż. K. Stadtmüller. **Słownictwo rzemieślnicze.** Cz. I. Dział drzewny. Str. 40. 1925 r. Cena 30 gr. (w Bibljotece Instytutu).

R. Karaśkiewicz. **Kosztorysowanie robót budowlanych.** Str. 187. 1934 r. Cena 6 zł. (w Bibljotece Instytutu).

D. Olszański. **Podręcznik techniczny do kosztów i kalkulacji robót budowlanych.** Str. 208. 1923 r. Cena 7 zł.

Cennik normalny na roboty budowlane — Mag. m. st. Warszawy. Cz. III. Str. 72. (Roboty ciesielskie). 1915 r. Cena 25 zł.

Inż. A. Chmielowicz. **Obliczanie drewnianych mostów drogowych.** Str. 48. 1929 r. Cena 5 zł.

Inż. Pstrokoński i Inż. Gantz. **Wzory obliczeń mostów drewnianych.** Str. 222. 1930 r. Cena w oprawie 10 zł. 50 gr.

Fr. Kuśnierski. **Konstrukcje wyrobów drewnianych.** Cz. I. Str. 55. Złącza stolarskie. 324 rysunki. Wyd. Kasy im. Mianowskiego. Warszawa 1928 r. Cena 3 zł.

Z. Racięcki. **Jak należy budować na wsi.** Str. 66. Cena 1 zł.

Jan Pohoski. **Nowa zagroda.** Str. 157. 1921 r. (w Bibliotece Instytutu.)

B. Rogaczewski. **Nowoczesne budynki folwarczne.** Str. 34. Cena 7 zł. 50 gr.

Poradnik dla budujących dom dla siebie oraz **katalog typowych domków** dla drobnego budownictwa. Wyd. B. Gosp. Kraj. Str. 107. Projektów 83. 1934 r. Cena 4 zł. 50 gr. (w Bibliotece Instytutu).

J. A. Hoppe. **Tanie domki z drzewa.** Str. 93. 1932 r. Cena 5 zł.

Inż. kpt. Dworakowski. **Wojenne mosty drewniane.** Str. 402. 1926 r. Cena 16 zł.

Przepisy o budowie i utrzymaniu mostów drogowych. Min. Rob. Publ. Str. 48. 1926 r. Cena 2 zł.

Inż. A. Dobrzyjałowski. **Więzary dachowe kształtu parabolicznego.** Str. 28. 1934 r. Czna 1 zł.

J. Raczyński. **Przyczynki do historii konstrukcji dachowych w Polsce.** Str. 35. Cena 8 zł.

M. Cieśla. **Historyczne style**. Architektura, ornamentyka, rzemiosło. Rys. 240. 1930 r. Cena 3 zł. 80 gr.

Dr. J. Sas-Zubrzycki. **Polskie budownictwo drewniane**. Str. 158. 1916 r. (w Bibliotece Instytutu).

Dr. J. Sas-Zubrzycki. **Cieślictwo polskie**. 2 zeszyty ilustrowane. Str. 128. Lwów 1930 r. (w Bibliotece Instytutu).

Dr. J. Sas-Zubrzycki. **Cieśla Polski**. Wzory i przykłady polskiego budownictwa drewnianego, w 5 zeszytach. Str. 20 i 40 tablic. Kraków 1915 — 1916 r. (w Bibliotece Instytutu).

G. Bier. **Der Zimmer - Lehrling**. (Terminator ciesielski). Cena 2 zł. 70 gr.

Paul Gründling. **Der Zimmermeister**. (Mistrz ciesielski) Str. 211. Cena 10 zł. 50 gr.

M. Blonneck. **Die Preise der Zimmerarbeiten**. (Ceny robót ciesielskich). Cena 8 zł. 50 gr.

Meckner. **Verbandslehre für Zimmerer** (Nauka o złączach dla cieśli). Cena 4 zł.

Hirsch - Wienkoop. **Der Zimmerer** (Cieśla). Cena 6 zł.

Fr. Kress. **Das Buch der Zimmerleute** (Podręcznik dla cieśli). Cena 3 zł. 70 gr.

W. Schmidt. **Rechnen f. Zimmerleute** (Rachunkowość w ciesielstwie). Cena 5 zł. 50 gr.

Wagner - Dietering. **Lehrbuch für Zimmerer** (Podręcznik dla cieśli). Cena 6 zł.

A. Opderbecke. **Der Zimmermann** (Cieśla). Cena 17 zł. 50 gr.

F. I. Krotkow. **Stroitielnyje raboty** (Roboty budowlane). Str. 100 Cena 4 zł.

B. Nikołajew, I. Uskow. **Płotnik** (Cieśla). Str. 387. Rys. 404. Cena w oprawie 5 zł.

Przegląd Budowlany. — Organ Zw. Stow. Przem. Budowl. Warszawa (w Bibliotece Instytutu).

Budowniczy. Organ Zw. Stow. Budowniczych i Kierowników budowy R. P. Katowice (w Bibliotece Instytutu).

Architekt. Miesięcznik. Roczniki od r. 1900 do 1932. (w Bibliotece Instytutu).

Architektura i Budownictwo. — Rocznik 1925 i 1926. (w Bibliotece Instytutu).

Der deutsche Zimmermeister. (Niemiecki mistrz ciesielski). Czasopismo zawodowe związku cechów ciesielskich w Niemczech. (w Bibliotece Instytutu).

ZAKOŃCZENIE ROKU SZKOLNEGO

Wykłady na kursach doskonalenia zawodowego, prowadzonych przez Instytut w r. 1936/37, a mianowicie na kursach rysunku odręcznego i kreślenia dla rzemieślników różnych zawodów oraz na kursach rysunku technicznego i projektowania mebli dla stolarzy kończą się d. 11 czerwca r. b.

W niedzielę d. 20 b. m. o godz. 11 otwarta będzie w gmachu Instytutu wystawa prac absolwentów kursów.

* * *

Prowadzone przez Instytut kursy czapnictwa i rękawicznictwa zakończone będą w połowie czerwca r. b.

O wynikach egzaminów umieścimy sprawozdanie w następnym numerze „Biuletynu".

OTWARCIE NOWYCH KURSOW

Dnia 10 czerwca r. b. rozpoczęły się wykłady na kursach dokształcających zawodowych dla mularzy i cieśli.

Kursy te Instytut zorganizował na zasadzie samowystarczalności.

Kierownikiem obu kursów jest p. St. F. Cretti. Na kursy zapisało się 35 słuchaczów mularzy i cieśli z terenu Izb Rzemieślniczych w Warszawie i Włocławku. Kursy trwać będą do d. 10 listopada r. b.

* * *

Projektowane jest uruchomienie przez Instytut w nowym roku szkolnym m. in. następujących kursów:

Kursy przysposobienia zawodowego (dla rzemieślników pokrewnych zawodów):

1. kurs szmuklerstwa,
2. kurs czapnictwa,
3. kurs rękawicznictwa.

Kursy doskonalenia zawodowego: dla krawczyń i krawców damskich. (Modelowanie i projektowanie modeli).

Kurs dokształcający zawodowy dla ślusarzy samochodowych.

Termin oraz warunki przyjęcia podane będą do wiadomości w czasie najbliższym.

CZYTELNIA i ZBIORY SZTUKI RZEMIEŚLNICZEJ INSTYTUTU

będą nieczynne

w okresie wakacyjnym, począwszy od dnia 15 czerwca r. b.

ADRES INSTYTUTU: WARSZAWA, CHMIELNA 52, TELEFON 6-73-38.

„Biuletyn" dołączany jest bezpłatnie do miesięcznika „Rzemiosło", organu Samorządu Gospodarczego Rzemiosła

Wydawca: Instytut Naukowy Rzemieślniczy Imienia Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego.

Redaktor: Henryk Juszkiewicz.

Druk. „Zgoda", J. Klimczak i S-ka, Warszawa, Zielna 47, tel. 619-57.